

LETRA A MON PAIRE SUS LO VIN E QUAUQUEIS IDÈAS QUE M'A LAISSADAS

Paire, per nautres, lo vin es quauqua ren. E se podriá pas imaginar la vida sensa lo vin. Encar que se pòu tot imaginar. Enfin... Siam pas estats de chocatons, mai n'avèm tastat coma faliá. Siam pas estats ni mai *Grands Beveires* au sens nòble de la paraula, aviam pas tròp de sòus, mai eriam pas tròp colhons per far ribòta. Ti rementas la cançon dei *Mosquetaris au convent* : « *Je les arrose avec largesse de Chambertin et de Pommard...*(en francés) », lei braç dubèrts per cantar e lo gòt a la man que fasiá lo plaser dei vespradas ; coma lei monològs de ma grand, ta maire, en òc de Marselha. Segur lo rosat de la Cadiera èra pas un Borgonha, mai lo monde es tant segur qu'aquò qu'es de sota-degustacion ? An passat la matinada coma tu per adobar lo bolhabaissa, puei a se refrescar amb aquest vin ? Puei, an acompanyat un alhòli o una anchoiada amb eu ?

Paire, e quand t'adusiáu « tant » de rasim a l'ostau, qu'anavi ais Aceptes « far » lo muscat per la taula e lei vendémias, qu'èra mei premierei pagas vèrs catòrze ans, ti rementas ? Que plaser de començar d'esquichar lo rim ambé lei pès en cò dau Roufio, lo mèstre dei tèrras. O en cò de mèstre Julian, lo vesin, qu'èri encar mai pichonet, campanha la Cipiera, ai Quatre Sasons. Ti fasiás una piqueta que n'en posquèri pas tastar fins a tretze ans a despart d'un pauc sus lo bot dei dets. Finalament, èra pas marrida aquesta piqueta e mi donèt lo gost dei vins que son pas « estandards » e subretot qu'an pas lo gost dau « passa d'en pertot », e mai se lo caractèr a sei defaults. N'avèm pron dei vins sensa gost ni gusta. *Doston*

Lo vin per nautres aviá tanben una significacion mistica e mitica. Lo vin, lo pan, e mai s'es pas dins lei sacraments, l'oliva, mai l'èra dins la representacion mitica de toi lei Provençaus de la campanha coma de la vila. Una significacion dau partatgi, de l'eternitat dau present mai ailàs, mens de la consciéncia dau movement contradictòri de la vida. *Coei*

Paire, ti devi dire que tei mites, as ben fach de mi lei passar. Lei crestians coma lei grècs. Es verai que leis òmes son presoniers de

sei mites. Mai lei mites son tanben d'idèas propulsivas per l'umanitat. Son, contradictoriament, lei doas. Coma tot çò que fa lo movement de la vida. Ges de movement sensa contraris. La question dei mites es pas de negar mai de despassar per renovar la vida e la renovar alargada. Es una question « de mòda » : anientar lo negatiu o despassar l'obsolet. Vai, laissi respòndre lo monde. Es soventi còps tant una garrolha de teologian qu'un biais de pas reconéisser çò evident que disturba, crèsi.

Diguem, coma Berlinguer, que se podriá parafrasar : « *la capacità propulsiva di rinnovamento –degli miti è venuta esaurendosi* ». En fach, parlava pas dei mites mai « *della societa dell'est* », de la Revolucion d'Octòbre. Mai m'interessa de far lo parallèl entrei lei mites religiós e lei mites politics, lei mites en generau. Dins aquest cas, lo mite es pas la Revolucion d'Octòbre, que a cada eveniment si pòu trobar de bifurcacions, mai lei sentiments puei lei representacions que n'en naissián e que si fossilisavan perque la realitat si fossilisava tanben e ensems.

Papà, lo dieu deis « observants » es qu'un mite. Mai lo sentiment e l'accion de solidaritat, d'amor, qu'es a l'origina d'aquest mite, cresents e non cresents pòdon lo partejar. Papà, mi siáu passejat, l'autre còp dins lo quartier ont ai trachit au caire de tu e de mamà. Mi passegèri a bicicleta, aquela que mi n'an fach dona lei companhs dau sindicat per ma retirada. Tant de visions, de sentits an reviadat. Ai cantat solet « *Minuit Chrétien* » coma lo cantavas, tu : « *puissants du jour, fiers de votre grandeur...* » e plorèri de dolor e de gaug mescladas. Un veritable Nadau au mes de març.

Va sabi. Metre en comun lei fòrça deis òmes es pas un mite. La vision fossilisada dau comunisme, òc. L'egalitat entre leis èstres umans es pas un mite. L'egalitat d'una republica ont una part deis umans an pas la paraula, onte lei subaltèrns participan pas a la democracia, òc. Pasmens, se siam presoniers d'aquest mite, la democracia, la fau alargar en totei, e dins tota la planeta. Lei condicions de la crisi, l'alargament dei comunicacions d'escambis de mèrças e d'idèas pòdon durbir la possibilitat d'alianças largas per aquesta tòca : una societat non mercanda. Una societat d'escambis non mercants. Despassar la lei de l'escambi mercant que fa disparéisser lei valors materialas e intellectualas qu'an pas un pes pron gròs dins lei reiaumes financiers. Lei valors que demandan de

trabalh de creacion, dé trabalh personau, adonc « tròp » de trabalh uman. Que sensa aquest trabalh, l'umanitat s'encala.

Papà, per aquest sentiment de solidaritat, d'amor, trobèm una altra paraula, una paraula diversa que se destrie dau mite e que digue l'unitat de la causa. Dieu, aquò va pas. Es lo patriarcat, lo clan. Es tanben l'institucion que condemnèt la rason, fa un temps. Es pas la diversitat e l'universalitat, aquesta dubertura dau còr, la volontat de coneissença, que nos fa aimar lo pròchi e lo lunchenc, dins l'espaci e lo temps, que m'as ensenhat. E que cresents e non cresents pòscan partejar sensa retenguda.

T'aimi.

Ton Peiron

(Pèire ASSANTE) (8 d'abrieu de 2003)

P.S. E visca la laïcitat e lo vin de Dionosos. Sabi que siás estat d'acòrdi. De lònga.

Pèire ASSANTE

Dins aquest tèxte filosofic, trobatz pron noms de barris de Marselha.

PERQUÉ SIÁS PAS VENGTUT ...

- « - Perqué siás pas vengut a nòstra vinha, uei ?
« Te l'i esperave, coma promés, soleta. »
« - En intrans, ma bèla, veguèr entre lei socas
« Ton oncle bolegar, e virava e tornava.
« Me siáu lèu esbinhat. » « - Mòn bèu, quenta engarçada !
« Aquò es un carmentrant que t'a fach patusclar.
« Paura de ieu, mon Dieu, que l'ai ajudat faire.
« Lo vièlh serà ravit d'aguer cochar l'aucèu
« Que preniá dins son claus e sa nèça e sei fruchs ! »

GOETHE (*Elegias romanas, 17*)
Revirat en provençau per Gui MATIEU

